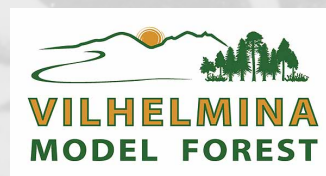

Torvsjöån

Flottledsrestaurering
Slutredovisning
2016/2017

Finansiärer

WWF Världsnaturfonden med stöd av Telge Energi.

Projektägare och Projektledning

Vilhelmina Model Forest/Vilhelmina Kommun Projektledare Mikael Strömberg

Styrgrupp

Mikael Strömberg, Vilhelmina Model Forest-
Mats Grönlund, Vilhelmina Kommun -
Mattias De Woul, Världsnaturfonden WWF-
Lennart Gladh, Världsnaturfonden WWF -
Petra Hallebrant, Telge Energi AB -
Lars Norberg, Åsele kommun -
Christer Borg, SNF/Älvräddarna -
Lars Björkelid, Västerbottens Länsstyrelse -
Anders Berglund, Västernorrlands Länsstyrelse -

Bakgrund

Ångermanälvsprojektet grundades 2006 av Vilhelmina Model Forest. Arbetet har främst riktat in sig på att undersöka om det finns möjlighet att återskapa en del av de naturvärden som fanns innan regleringen i Ångermanälven. Många organisationer, myndigheter, entreprenörer, föreningar och eldsjälar har medverkat i projektet. Arbetet har resulterat i 3 stycken rapporter.

Efter att ha presenterat den senaste rapporten (Mellandelen Ångermanälven) hösten 2015 där en av Finansiär var WWF med stöd av Telge Energi. Beslutade VMF och WWF att det var dags att lägga utredandet på hyllan en stund, och istället börja arbeta med praktiska åtgärder i Ångermanälven.

Vi kom tillsammans fram till att ett lämpligt område att börja praktiskt arbete i skulle kunna vara bullerforsen i Vilhelmina, då det finns ett flertal torrlagda älvfåror i området. Under hösten 2015 valde vi ut en av dem torrlagda älvfåror som vi kallat för torrfåra nr 2. Under 2015/2016 öppnades den torrlagda älvfåran upp med grävmaskin, det visade sig att detta projekt lyckades fullt ut.

Under sommaren 2016 beslutade Vilhelmina Model Forest och Världsnaturfonden WWF med stöd av Telge Energi att fortsätta arbeta med praktiska arbeten i anslutning till Ångermanälven. Denna gång tittade man på flottledsrensningarna i biflöden till älven som utgör ett stort problem för djurlivet i vattnet.

Torvsjöån i Åsele kommun och Albloselbäcken i Vilhelmina kommun valdes ut för att dessa var i stort behov av flottledsrestaurering.

Lars Norberg fiskeansvarig på Åsele kommun hade tidigare gjort en ansökan till Vattenfall om pengar till restaurering av Torvsjöån, men fick avslag med motiveringen att dom hade inga pengar till sådana åtgärder. Man kan tycka att det svaret va märkligt då Torvsjöån påverkats mycket negativt av regleringarna, och framförallt när Stenkulla kraftstation byggdes som ligger strax uppströms utloppet från Torvsjöån.

Flottledsrestaurering vid Torvsjöåns nedersta del 2016.

Arbetet började under sommaren/hösten 2016 med samrådsansökan till Länsstyrelsen och markägares tillstånd, därefter många besök vid torvsjöån för att förbereda sig inför grävningensarbetena.

Området som skulle restaureras va den nedersta delen av Torvsjöån.

Längden på sträckan som skulle restaureras var till en början ca 1,0 km,

Men vi lyckades anlita en mycket erfaren och duktig grävmaskinist som både gjorde ett bra jobb och va snabb, detta gjorde att vi kunde förlänga sträckan med över dubbla längden till 2,5 km, till saken hör också att den övre delen av sträckan innehöll en hel del djupa sel som man inte behövde göra några åtgärder i.

Arbetet med restaureringen startade i början av oktober, och platsen där arbetena med grävmaskin började var strax nedströms landsvägsbron vid väg 90.

Det var ett område på ca 250 meter långt där botten till stor del dominerades av kattsallar, sträckan va strömmande med några små forspartier men till största delen

väldigt slätstruken, enligt Lars Norberg fiske ansvarig på Åsele kommun så har han aldrig iakttagit någon fisk i detta området.

Det anlades lekrområden, uppväxtområden och ståndplatser på sträckan, och bara några dagar efter grävmaskinen lämnat området kunde man se en stor öring stå vid den första lekplatsen som gjordes på sträckan.

Strax nedanför landsvägsbron började arbetet 2016.

Några dagar senare!

Området mitt emellan Landsvägsbron och Ångermanälven är ca 400 meter,

Där kunde man se att någon försökt restaurera tidigare, känslan man fick va att man inte hade riktigt koll på vad man skulle göra, utan bara kastat ut block på måfå och nästan alla stora block låg på den västra sidan av å fåran, dessutom hade man lämnat kvar väldigt mycket block på stränderna.

Vårt jobb blev att återföra block till å fåran och skapa ståndplatser, Även att anlägga lekplatser och uppväxt områden, då det fanns mycket lekgrus längst med stränderna fanns förutsättningar för att bygga många och bra lekplatser vilket vi gjorde.

Det fanns sedan tidigare en ganska bra harr reproduktion i området som vi tog stor hänsyn till. Ca 11 stycken reproduktions områden för öring och många av dessa kan även harr nyttja.

Ca 11 stycken reproduktionsområden är anlagda på sträckan från landsvägsbron ned till Ångermanälven (se kartbild).

Nedersta delen innan utloppet till Ångermanälven ca 250 meter.

Ja vad ska man säga! Där har dom som restaurerade på 80 talet gjort en kanal sista 250 meterna innan älven, där botten till stor del bestod av kattskallar å va ganska grunt vatten, jag har svårt å förstå vitsen med denna åtgärd och det bästa hade nog varit att riva bort dammvallen, och återställa utloppet som det var innan dammvallsbygget för som man kan se i omgivningen vid utloppet var det massor av lekgrus för Lax, öring och harr.

Men trots att det kanske varit bäst att riva ut dammvallen så va vi tveksamma om vårt samråd med LST tänkte det.

Så därför gjordes det bästa av situationen och vi la tillbaka/ut block som låg längst med stränderna i kanalen så det blev en botten som liknade en åbotten och med det en starkare ström genom området. Kanalen avslutas med en stark sväng innan Ångermanälven där anlades en forsnaeke med lek och uppväxtområde, med denna åtgärd blev det ett bra lockvatten ut i älven dessutom fungerar nog forsen som ett gäddstopp till Torvsjöån.

Dammvallen och kanalen innan åtgärd.

Utloppet till Ångermanälven före åtgärd

Utloppet till Ångermanälven efter åtgärd

Med dessa åtgärder kommer den nedersta delen att fungera bra för harr och öring, men man bör nog fundera på om det finns någon anledning till att ha dammvallen kvar, för en återställning av Torvsjöåns utlopp vore nog det allra bästa för djurlivet i vattnet.

Restaurering av sträckan Korvtjärn ned till Landsvägsbron (väg 90). Juli 2017

Arbetet började igen våren/sommaren 2017 med att kontakta markägare (SCA) för att få utöka sträckan av restaureringen, därefter togs kontakt med Kultur/miljö på Länsstyrelsen för att se om det fanns några forn eller flottningslämningar på sträckan.

Arbetet med grävmaskin började i mitten av juli på sträckan från landsvägsbron och uppströms ca 350 meter. Arbetet gick främst ut på att återföra block från stränderna till ån och att anlägga lekplatser/uppväxtområden, på sträckan anlades 3 st lekområden/uppväxtområden. Innan flottledsrensningarna fanns antagligen många reproduktionsområden på sträckan då det fanns relativt bra tillgång på lekgrus i ån.

Strax ovanför landsvägsbron (väg 90) innan åtgärd.

Strax ovanför bron efter åtgärd.

Sista området att återställa efter flottningen var forssträckorna nedströms Korvtjärn, Det finns 2 utlopp från Korvtjärn vi jobbade med den västra å fåran för där kunde man tydligt se att flottningsrensningar är gjorda. det är en sträcka på ca 300 meter. Forssträckan på den västra å fåran direkt efter Kojtjärn kunde man tydligt se att forsen kanaliserats och att stora block flyttats upp på stränderna, man kunde även se spår av en stenlagd ledarm vid utloppet från Korvtjärn, som antagligen hade rivits ner När flottningen upphörde.

Åtgärden gick ut på att återföra block från stränderna och sedan anlägga en lekplats vid tröskeln från Korvtjärn, det fanns lite lekgrus men man bör om möjligt lägga ut mer lekgrus, men denna åtgärd överlåter vi till Fiskevårdsområde/Åsele kommun att utföra.

Forsen nedströms Korvtjärn innan åtgärd.

Forsen nedströms Korvtjärn efter åtgärd.

Ca 150 meter nedströms Korvtjärn finns det en tröskel till en lång fors, vid den tröskeln anlades ett lekgrube men det var stor avsaknad av lekgrus, och vi hade inget lekgrus att tillgå så Fiskevårdsområde/Åsele kommun bör ha detta i åtanke.

Vid den östra fåran nedströms Korvtjärn strömmar väldigt lite vatten och man kan se vid tröskeln från Korvtjärn en antydning att flottarna byggt upp en låg stentröskel. det man bör göra där är att manuellt flytta bort block så att det blir en bättre genomströmning, och då kommer fåran att fungera mycket bra som

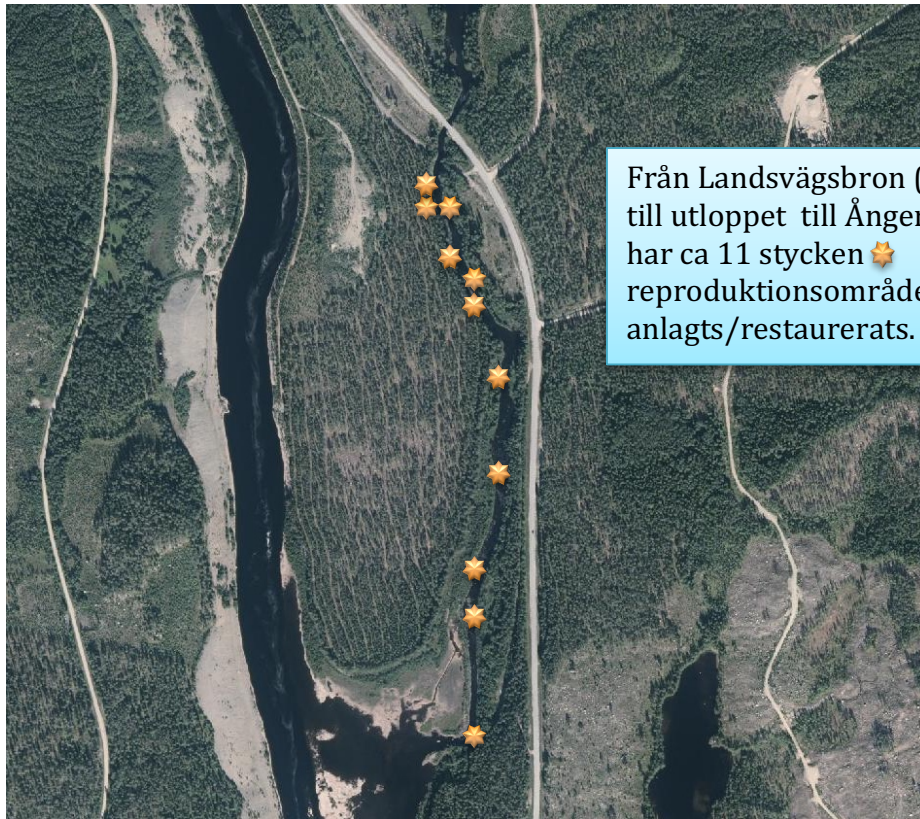

uppväxtområde för öring och harr. Fåran verkar inte ha påverkats av flottningen vid en första översyn, utan är ett naturligt strömhabitat som behöver lite mer vatten för att fungera bra.

Antagligen leder man över timret till den västra fåran i ett tidigt stadium under flottnings epoken, därför är den östra fåran så orörd.

Det finns anledning att titta närmare på den östra fåran då botten habitatet verkar orörd.

Nya reproduktionsområden som anlagts.

Från Landsvägsbron (väg 90) ned till utloppet till Ångermanälven har ca 11 stycken 🌟 reproduktionsområden anlagts/restaureerats.

Från Kortjärn ned till Landsvägsbron (väg 90) har ca 5 stycken reproduktionsområden 🌟 anlagts/restaureerats.

Sammanlagt har 16 stycken reproduktionsområden byggts från Kortjärn ned till Ångermanälven.

Sammanfattning

Tanken till en början var att vi skulle restaurera sträckan från landsvägsbron ned till utloppet till Ångermanälven ca 1 km, men med väldigt bra flyt och en väldigt duktig och erfaren grävmaskinist så lyckades vi restaurera sträckan från Korvtjärn ned till utloppet till Ångermanälven ca 2,5 km.

Detta innebar dock att restaureringen drog ut på tid så istället för att avsluta projektet hösten 2016, avslutades det praktiska arbetet sommaren 2017.

Som vi kan se idag har åtgärderna lyckats väl då vi strax efter grävmaskinen lämnat ett område, kunnat se stor öring stå på en nygjord lekplats och ån ser idag ut som ett naturligt strömhabitat.

Innan restaureringarna påbörjades hösten 2016 elfiskades några områden vid den nedre delen av ån. Representant från Åsele kommun har lovat att utföra elfisken vid samma områden sommaren/hösten 2018, hösten 2018 kommer VMF, WWF och Telge Energi att få ta del av dessa resultat.

Medialt har ofta projektet med Torvsjöån nämnts men då oftast i samband med reportage från Bullerforsen. Fiskevårdsområde och Åsele kommun kommer att kunna marknadsföra fisket vid den nedre delen av Torvsjöån på ett positivt sätt.

Representant för Åsele kommun har uttryckt stor tacksamhet för dom åtgärder som blivit gjorda av VMF, WWF och Telge Energi i Torvsjöån.

Det har tagits fram och satts upp en plåtskylt som talar om vad vi gjort i ån och förklaring till varför man flottleds restaurerar. En liten informationsbroschyr och posters har tagits fram, Infoskylten, posters och broschyr har gjorts för att man ska kunna marknadsföra projektet på ett bra sätt.

Torvsjöån
FLOTTLEDSRESTAURERING

Sommaren 2016 bestämde Wilhelmina Model Forest och Världsnaturfonden WWF med stöd av Telge Energi, att förbättra med praktiska åtgärder i Ångermanälven med biflöden i Bullerforsen i Wilhelmina lada 2 i strukturerade ålförar öppningar med mycket gott resultat. Torvsjöån i Åsele kommun var i stort behov av en flottledsrestaurering så det bestämdes att den nedre delen av ån skulle restaureras. Den restaurerade sträckan är 2,5 km från Korvtjärn ned till utloppet till Ångermanälven.

KANALISERING & RESTAURERING

För att effektivisera transporten av trädstammar till kusten "kanaliserades" ålvar, åar och bäckar i så stor utsträckning som möjligt. Det innebär att allt ifrån stora stenar och samlingar av mindre stenar till upp till flera meter långa kanaler eller ledar bygg som en pir för att rika strömmen och öka strömshastigheten. En stor del av dessa åtgärder utfördes för hand eller med hjälp av hästar. Först på 50 talen började skalmaskiner och grävmaskiner användas i större utsträckning. Alla dessa mindre vattendrag som Torvsjöån renades för flötning och de var den tidens skogsbilvägar. När flötningen upphörde överfördes transporterna av virke till lastbil. Detta innebär i sin tur att skogsbilvägarna snabbt började byggas ut.

Den negativa effekten som flottledsreningen av vattendragen lett till i form av förstörda lek, ståndplatser och strömströkar har resulterat i att framfyllt stång och härra men också vassar och andra djur minskat eller till och med försvunnit. En miljöskäl som korstod i många år innan den i större omfattning började ageras. Idag används grävmaskiner för att återställa strömströkar, ståndplatser och ledplattor och sedan har lötslag och härra vassar på de viktiga miljöer som återställs.

År 1982 upphörde flötningen på Ångermanälven som den sista flötningssålen i Norrland. Ångermanälven var Sveriges längsta flötled med sina 451 km.

ÅNGERMANÄLVS-PROJEKTET
Ångermanälvsprojektet grundades 2006 av Wilhelmina Model Forest. Arbetet har fokus riktat in sig på att undersöka om det finns möjligheter att återställa en del av de naturtyper som finns i naturen i Ångermanälven. År 2016 organiserades, myndighets, entreprenör, företagare och idag har medverkat i projektet. Arbetet har resulterat i en rapport som finns att ladda ner från Wilhelmina Model Forest och Sveriges miljömyndigheter. Arbetet som nu görs i Torvsjöån är en fortsättning på Ångermanälvsprojektet men nu med praktiskt arbete i Ångermanälven.

WILHELMINA MODEL FOREST
WWF
Ångermanälvsprojektet
Sveriges miljömyndigheter

På bilden, Lars Norberg (fiskelars) Åsele

Samarbetet emellan Vilhelmina Model Forest och Åsele kommun har fungerat mycket bra. Vilhelmina Model Forest/Vilhelmina kommun vill tacka Världsnaturfonden WWF med stöd av Telge Energi för att ni hjälper oss att restaurera våra trasiga vatten i Norrlands inland.

2017-11-08

**Slutredovisningen är gjord av
Mikael Strömberg
Vilhelmina Model Forest**

